

Паньков А.А. Нові відомості про гриби Українського степового природного заповідника (відділення «Кам'яні могили») // Матеріали XII Міжнародної наукової конференції молодих науковців «Біологія: від молекули до біосфери» (29 листопада – 1 грудня 2017 р., м. Харків), 2017. – Харків: ФОП Шаповалова Т.М., 2017. – С. 164-165.

НОВІ ВІДОМОСТІ ПРО ГРИБИ УКРАЇНСЬКОГО СТЕПОВОГО ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА (ВІДДІЛЕННЯ «КАМ'ЯНІ МОГИЛИ»)

Паньков А.А.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, біологічний факультет, кафедра мікології та фітоімунології, пл. Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна
e-mail: temchak@ukr.net

Ключові слова: гриби, біорізноманіття, гербарій, CWU Мус, степ, Україна

«Кам'яні Могили» є одним з відділень Українського степового природного заповідника, що розташоване на межі Донецької та Запорізької областей неподалік від с. Назарівка. Це один з найстаріших та найбільш мальовничих природних заповідників в Україні. Завдяки масивним виходам червоних гранітів, ця ділянка степу ніколи не була розорана і тут сформувався доволі специфічний мікроклімат. Здавна ця територія мала для людей сакральне значення, тому вона оточена кількома колами старовинних курганів. Все це обумовлює значне фіторізноманіття та наявність великої кількості рідкісних рослин в заповіднику, і, як наслідок, різноманіття фітотрофних мікроміцетів.

Вивчення грибів заповідника було розпочате у 1941 р. М.І. Гомоляко. Перше узагальнення про гриби «Кам'яних могил», яке нараховувало 79 видів, було опубліковане у 1957 р. київським мікологом С.Ф. Морочковським. З того часу до вивчення мікорізноманіття заповідника долучилася ціла низка вчених, переважно співробітників Інституту ботаніки імені М.Г. Холодного НАНУ. Узагальнення результатів роботи цих вчених було опубліковане у 2012 р. в роботі В.П. Гелюти та Ю.Я. Тихоненка, згідно з яким в заповіднику «Кам'яні могили» зареєстровано 186 видів грибів з 69 родів. З часу виходу тієї роботи О.Є. Ходосовцевим та О.В. Надєїною в заповіднику було виявлено ще п'ять видів ліхенофільних грибів.

Станом на цей час мікобіота заповідника залишається дослідженою неповно та нерівномірно. Найбільшою кількістю видів представлені порядки Agaricales (66 видів), Pucciniales (46 видів) та Erysiphales (42 види). Водночас, деякі еколого-трофічні групи грибів залишаються повністю або майже повністю недослідженими.

В результаті вивчення зразків з наукового гербарію CWU Мус, зібраних О.Ю. Акуловим у квітні 2013 р., нами було ідентифіковано 20 видів грибів. З них лише 4, а саме *Puccinia falcaria* Fuckel на *Falcaria vulgaris* Bernh., *Puccinia recondita* Roberge ex Desm. на *Thalictrum minus* L., *Uromyces limonii* (DC.) Lév. на *Limonium platyphyllum* Lincz. та *Uromyces pisi-sativi* (Pers.) Liro на *Euphorbia semivilosa* Prokh. вже були виявлені на території заповідника раніше. Решта 16 видів зареєстровані в заповіднику вперше. Список цих видів та рослин-субстратів наведений нижче: *Aporhytisma urticae* (Fr.) Höhn. на *Urtica dioica* L., *Cladosporium herbarum* (Pers.) Link на *Urtica dioica* L., *Cytoplea incrustans* (Sacc.) Petr. на *Juglans regia* L., *Diaporthe pardalota* (Mont.) Nitschke ex Fuckel soc. cf. анаморфа *Phomopsis euphorbiae* (Sacc.) Traverso на *Euphorbia semivilosa* Prokh., *Leptosphaeria bresadolana* Jaap на *Euphorbia semivilosa* Prokh., *Phoma* cf. *asparagina* Tehon et G.L. Stout на *Asparagus officinalis* L., *Phoma congesta* Boerema, Gruyter et Kesteren на *Achillea glaberrima* Klok., *Phomopsis hieracii* H.C. Greene на *Hieracium pilosella* L., *Phomopsis lavaterae* (Westend.) Died. на *Lavatera thuringiaca* L., *Puccinia asparagi* DC. на *Asparagus officinalis* L., *Puccinia schroeteriana* Kleb. на *Serratula radiata* (Waldst. et Kit.) M. Bieb., *Septoria* cf. *heterochroa* Desm. на *Lavatera thuringiaca* L., *Septoria* cf. *mougeotii* Sacc. et

Roum. на *Hieracium pilosella* L., *Septoria urticae* Roberge ex Desm. на *Urtica dioica* L., *Valsaria insitiva* (Tode) Ces. et De Not. в стадії *Cytospora rubescens* Fr. на *Prunus spinosa* L.

Summary. As a result of samples research from the "Kam`yani mohily" Natural Reserve, which are kept in scientific herbarium CWU Myc, 20 fungi species were identified, among which 16 are registered in this reserve territory for the first time.

Роботу виконано під керівництвом к.б.н., доцента кафедри мікології та фітоімунології Акулова О.Ю.